

DRUŠTVO SLOVENSKIH KNJIŽEVNIH PREVAJALCEV
SLOVENIAN ASSOCIATION OF LITERARY TRANSLATORS

POVZETKI IN PREDSTAVITVE PREDAVATELJIC IN PREDAVATELJEV

Mednarodni simpozij Društva slovenskih književnih prevajalcev
Ljubljana, 16.–18. oktober 2026

TEMA: Prevajanje besedil s konca 19. in z začetka 20. stoletja

Jana Unuk

Od *Plovbe na široko morje* do *Med dejanji*: ustvarjalni lok pisave Virginie Woolf

Opazovala bom predvsem dve izpostavljeni točki v modernističnem opusu Virginie Woolf, in sicer njen prvi in njen zadnji roman, s posebnim poudarkom na podobnostih in spreminjanju ustvarjalnih postopkov in znamenj modernizma. Zanimalo me bo med drugim naslednje: način navezave na mit, dialog z angleško literarno tradicijo, formalni eksperiment, izhajajoč iz preseganja meja literarnih zvrsti, pisateljičina individualna realizacija modernistične epifanije, umetnost in zunajliterarna resničnost, vključevanje narave, odnos med modernizmom in romantiko, simbolizem in vloga simbolov, prehod od »jaz« k »mi« v poznejšem ustvarjalnem obdobju in posledični vpliv na koncept avtorstva. Kako se od *Plovbe na široko morje* do *Med dejanji* spremeni pisateljičin pogled na roman in kaj to pomeni za prevajalsko poustvaritev? Kako se omenjena romana vsak zase oddaljujeta od vrhunca modernistične hermetičnosti, ki jo uziramo na primer v črtici *Ponedeljek ali torek* ali romanih *Gospa Dalloway* in *Valovi*?

Jana Unuk je prevajalka iz poljščine, angleščine in srbohrvaščine. Prevedla je več kot sto knjig, iz angleščine mdr. pet romanov in kratke zgodbe Virginie Woolf, zgodbe George Eliot, roman in kratke zgodbe Isaaca B. Singerja, pesniški zbirki Mary Oliver in monografijo Bruna Bettelheima. Iz poljščine prevaja poezijo 20. in 21. stoletja, mdr. pesmi Czesława Miłosza, Wisławe Szymborske, Anne Świrszczyńskiej, Tadeusza Różewicza in Aleksandra Wata, klasično in sodobno prozo, mdr. Bruna Schulza, Olgo Tokarczuk, Andrzeja Stasiuka, Pawła Huelleja, Joanno Bator, Magdaleno Tulli, iz bosanščine več romanov Dževada Karahasana. Leta 2006 je prejela Sovretovo nagrado.

Breda Biščak

Ponovno srečanje z Virginio Woolf: vpliv psihoanalitičnih konceptov na prevajalske odločitve

Glede na to, da sta modernizem in psihoanaliza pojava, ki sta vzniknili na prelomu 19. in 20. stoletja, bi v referatu želela premisliti slovenjenje dveh izrazov (»shell shock«, »container«) – na katera sem naletela med prevajanjem literarnoteoretske monografije *Virginia Woolf: vzorci običajnih izkušenj* avstralske komparativistke Lorraine Sim – v povezavi s psihoanalitičnimi

koncepti, uvedenimi šele potem, ko je izraza v svojem pisanju že uporabila Virginia Woolf. Na koncu referata bom predstavila spoznanje, da bi zaradi prevajanja omenjene monografije in pridobljenega psihoanalitičnega znanja v izbor odlomkov iz avtoričinih dnevnikov z naslovom *Trenutki videnja*, ki sem ga pripravila in prevedla leta 2012, zdaj uvrstila tudi odlomek, ki nakazuje na pisateljico tragično usodo (samomor l. 1941). V referatu bom torej poskušala združiti znanje s področja prevajanja, književnosti in psihoanalize.

Breda Biščak je književna prevajalka, moderatorica in jungovska psihoanalitičarka. Prevaja iz angleščine in vanjo. Poslovenila je dela Virginie Woolf, Nabokova, Kureishija, Williamsa, Sacksa in drugih. Leta 2019 je skupaj s Tatjano Jamnik prejela Sovretovo nagrado. Leta 2024 je pri Mednarodni zvezi za analitično psihologijo končala študij za jungovsko psihoanalitičarko. Za Mestno knjižnico Ljubljana izvaja izobraževanje Vezi v besedi, namenjeno vodjem bralnih skupin, v katerem povezuje znanje književnosti, jezika, moderiranja in jungovske psihologije.

Tina Mahkota

Od Dublinčanov do Finneganovega bdenja: Joyce v slovenskih prevodih

James Joyce (1882–1941) je bil v Sloveniji vse do približno leta 1930 skoraj neznan avtor. Recepcijo njegovega dela in prevajanje je pred 2. svetovno vojno in neposredno po njej zaviralo ideološko zavračanje modernizma v prid prevladujočemu socialnemu realizmu. Prvi književni prevod, *Ljudje iz Dublina* (prev. H. Grün), je izšel leta 1955 in spodbudil zanimanje za prevajanje drugih Joyceovih del. Leta 1964 je izšel *Umetnikov mladostni portret* (prev. J. Udovič), leta 1967 pa *Ulikses* (prev. J. Gradišnik), opremljen z obsežnim komentarjem in opombami. Joyce je bil s tem tudi v Sloveniji dokončno pripoznan kot eden vodilnih evropskih modernistov. V naslednjih desetletjih so sledile kritiške obravnave in prevodi drugih del ter novi prevod *Dublinčanov* (prev. T. Mahkota, 2012) pa tudi odlomki iz »neprevedljivega« *Finneganovega bdenja* (prev. A. E. Skubic, 2000).

Prispevek bo predstavil prevajanje in recepcijo Joycea v Sloveniji ter vlogo prevajalcev pri oblikovanju njegove podobe v slovenskem prostoru, dotaknil pa se bo tudi specifičnih prevajalskih izzivov njegove jezikovne in slogovne inovativnosti.

Tina Mahkota (1964) je prevajalka iz angleščine in nemščine. Diplomirala je iz primerjalne književnosti in anglistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je 12 let tudi službovala. Od leta 2003 je samozaposlena v kulturi. Prevedla je številna prozna dela angleških, irskih, škotskih, ameriških avtorjev, kot so J. Joyce, V. Woolf, G. Orwell, R. Doyle, J. Galloway, N. Jordan, M. Frayn, Z. Smith, G. Dyer, S. Dowd, K. Blixen. Poleg tega je prevedla vrsto knjig za mladino in otroke ter napisala več spremnih besed in uredila dve antologiji sodobne irske književnosti. Njeno delo obsega tudi več kot osemdeset prevodov dram, predvsem iz sodobne irske, britanske in ameriške dramske literature (S. Beckett, T. Williams, B. Friel, M. McDonagh, C. McPherson, H. Pinter, L. Kirkwood in R. Icke). Leta 2013 je prejela Sovretovo nagrado za prevod *Dublinčanov* Jamesa Joycea.

dr. Štefan Vevar

Franz Kafka in prevodne implikacije njegove pisave

V prispevku se sprva posvetim povezavam med Kafkovo osebnostjo in njegovo literarno pisavo. Zanima me, zakaj je ta takšna, kakršna je. Njena signifikantna posebnost je nasprotje med prostodušno diagnostiko, s katero avtor podaja stvarno dogajanje, in grotesknimi, shizoidnimi pomenskimi vozli, v čemer analitiki prepoznavajo jedro Kafkove ironije. Vendar ne ironije v smislu izrekanja nasprotnega od mišljenega, temveč v smislu ostrega nasprotja med

avtorjevo nepretenciozno preproščino v slogu ter omenjenimi vozli, ki jih polaga v svoja besedila in v katerih se zrcali travmatično, kočljivo, neizrekljivo, enigmatično, zakopano v nezavednem ... V prevodnem pogledu vidim v tem zavezo, da na eni strani prevajamo stvarno, suho, brez metaforiziranja, tem subverzivnim vozlom pa vtisnemo približno enak temeljni pečat, kot jim ga je vtisnil avtor. Da jih puščamo zastrete, če jih je take pustil on, ali da jih tolikanj odstremo, kot jih je tudi on. Ključno je vprašanje, kako ujeti Kafkovo klinično diagnostiko v slogu tako, da prevod ne bo pretirano nemško prozaičen, da ne bo kalkiral nemške strukture besedila in ne bo potujitvene narave, hkrati pa tudi ne bo preveč poetiziran in bo ohranil rahel pridih uradniškega sociolekta.

Štefan Vevar je diplomiral iz angleščine in nemščine na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer je na Oddelku za germanistiko leta 1999 magistriral in leta 2011 doktoriral z disertacijo *Fenomen Goethe: njegova estetika in poetika med izvirnikom in slovenskim prevodom*, ki je leta 2012 izšla pri založbi LUD Literatura. Poslovenil je številna dela nemške, avstrijske in švicarske književnosti, zlasti nemških klasikov, kot so Goethe, Schiller, Musil, Broch, Kafka, Stifter, Bernhard, Fontane, Grass, Novalis, Sebald, pa tudi sodobnih avtorjev in avtoric, kot so Geiger, Ransmayr, Maja Haderlap, Handke, Fried, Seiler, Gstrein, Ruge, Winkler, Eva Menasse itn. Je avtor številnih prispevkov o teoriji in kritiki prevajanja, med njimi tudi monografij *Temeljni vidiki in principi teorije literarnega prevajanja* (2000) in *Vrvohodska umetnost prevajanja* (2013). Leta 1999 je prejel Sovretovo nagrado za prevod Goethejevega romana *Učna leta Wilhelma Meistra*. Leta 2017 je prejel nagrado Fabjana Hafnerja za najboljši prevod iz nemščine v slovenščino v zadnjih dveh letih, in sicer za prevod romana *Saturnovi prstani* W. G. Sebalda, leta 2019 pa še avstrijsko državno nagrado za prevajanje.

mag. Andreja Kalc

Odkritje jezikovnega znaka in zvezdni zlog kot poetična posledica: prevajanje futuristične poezije Velimirja Hlebnikova v slovenščino

Modernistični kulturnozgodovinski obrat, katerega posledice doživljamo še danes, je z zlomom transcendence umetniški besedi izmaknil oblast metafizičnega in oblast nad metafizičnim. Odkritje znakovnosti (»besede kot take«, »sveta kot knjige«) na začetku 20. stoletja in posledično pesniško raziskovanje potenciala označevalcev sta spodbudila tudi prve neduhovnozgodovinske in nepozitivistične teoretske pristope k preučevanju literarnih tekstov v zasnutkih ruskega formalizma, ki se je mdr. gradivno napajal pri jezikovnih in multidisciplinarnih projektih nove, futuristične umetnosti. To ima pomembne implikacije za prenašanje pesniških objektov ruskega futurizma, kot so zvezdni zlogi Hlebnikova, v slovenščino (ti so kozmično perspektivo v zasnutju samega pesniškega znaka lahko ustvarili prav zaradi epohalnega zloma transcendentnosti na Zahodu). Posledica zrušenja transcendentnega reda jezika je bilo tudi načrtno destruktivno razkrajanje njegove esence, torej slovničnih zakonitosti v pesniškem jeziku. Toda kako učinkujeta razstavljena morfemskost in razstavljena skladnja v sodobni slovenski prevodni pesniški govorici? Kot prevodna napaka ali pretirana prevodna doslednost? Katere peripetije lahko in katerih ne zmore doživeti arhaični poetični eksperiment po skoraj natančno sto letih od nastanka v sorodnem slovanskem jeziku, v Kosovelovem letu?

Andreja Kalc (1979) je diplomirala iz slovenskega in ruskega jezika (fakultetna Prešernova nagrada) in magistrirala iz ruske postsimbolične poezije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Deluje kot književna prevajalka iz ruščine in ukrajinščine, občasno iz beloruščine in italijanščine. Prevajala je sodobne ukrajinske avtorje (O. Zabužko, K. Kalitko, J. Andruhovič) in ruske pesnike (L. Švarc, B. Kenžejev, I. Lisnjanska, V. Hlebnikov), v zadnjih letih tudi prozo.

Za prevod pesnitve Marine Cvetajeve *Poskus sobe* (2014) je prejela nagrado Radojke Vrančič, leta 2016 pa se je z njim uvrstila na daljši seznam nagrade *Read Russia*. Leta 2023 je bila nominirana za Sovretovo nagrado. Na Kijevski nacionalni univerzi Tarasa Ševčenka je od leta 2018/19 do 2022/23 poučevala slovenščino. Po začetku vojne v Ukrajini je leta 2022 kot prostovoljka tolmačila v okviru programov Rdečega križa za ukrajinske begunce. Zaposlena je na Slovenskem raziskovalnem inštitutu v Trstu in ZRS Koper, kjer se ukvarja s sodobno medijsko slovenščino v Italiji.

dr. Boris A. Novak

Prevajanje kot pesniški dialog s francosko simbolistično liriko

Avtor izpostavlja nostalgичnemu premisleku svoje prevajanje ključnih in pionirskih pesnikov francoskega simbolizma (Mallarméja, Valéryja, Verlainea, Baudelaira, Rimbauda in drugih). Ta refleksija sega od samopremisleka inicialne vloge, ki jo je simbolistična poetika odigrala pri njegovem pesniškem formiranju, prek verzološke analize razlik med francoskim in slovenskim verzom do prevodoslovne razgrnitve nekaterih najtežjih problemov pri presajevanju glasbene lepote simbolističnih verzov in podob v bistveno drugačno instrumentacijo slovenskega jezika. Kot literarni zgodovinar se loti tudi zagatnega vprašanja, zakaj so se prejšnje slovenske pesniške in prevajalske generacije izogibale izzivu prevajanja simbolistične lirike ali pa so sicer odlični pesniki in prevajalci to nalogo pogosto opravili na jezikovno in poetološko neustrezen način, še zmeraj zasidrani v slovarju in simbolni dediščini romantike. Ta ogromni prevajalski izziv so nazadnje obvladali šele prevajalci postmodernistične generacije (Novak, Aleš Berger s prevodom Lautréamonta, Brane Mozetič s prevodom Rimbauda, Marija Javoršek s prevodom Baudelaira in drugi), ki jim je živ stik z izrazno svobodo in jezikovnim iskateljstvom slovenskega radikalnega modernizma in neoavantgarde (Zajc, Taufer, Strniša, Šalamun, Svetina, Jesih) omogočil globlje razumevanje in obvladanje simbolističnega jezika in glasbe besed. Temeljno geslo poetike Borisa A. Novak je pravzaprav simbolistično: »Zven besede pomeni in pomen zveni.«

Boris A. Novak (1953) je pesnik, prevajalec, dramatik in mladinski pisatelj, zaslužni profesor Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je predaval primerjalno književnost in literarno teorijo. Po pesniškem prvencu *Stihožitje* (1977) je objavil še 100 knjig, med njimi je 30 prevedenih v tuje jezike. Novakov opus magnum je ep *Vrata nepovrata* (*Zemljevidi domotožja, Čas očetov in Bivališča duš*, Goga, 2014–2017). Priljubljene so pesmarice pesniških oblik *Oblike sveta* (1991), *Oblike srca* (1997) in *Oblike duha* (2016). Poezijo prevaja iz desetih jezikov, med drugim iz okcitanščine (antologija *Ljubezen iz daljave: provansalska trubadurska lirika*, 2003). Pomembni so prevodi ključnih francoskih simbolističnih pesnikov (*Mallarmé*, 1989; *Valéry*, 1992; *Verlaine*, 1996, 2000) in številnih drugih, ki jih je vključil v antologijo *Moderna francoska lirika* (2001). Skupaj z Michaelom Bigginsom je v angleščino prevedel odlomke iz epa *Vrata nepovrata* (*The Doors of No Return: Fragments of an Epic*, 2022).

Margit P. Alhady

»Skozi temne oblake duše preseva zvezdni sij«: arabska književnost konec 19. in začetek 20. stoletja

Arabska književnost je konec 19. in začetek 20. stoletja doživela velik preporod (ar. *nahda*, النهضة), ki ga zaznamujejo: modernizacija arabskega jezika, prehod od klasičnih arabskih literarnih oblik k modernim ter močna povezava z evropskimi družbeno, kulturno in politično kritičnimi idejami. Med predstavnike simbolističnih in modernističnih arabskih književnikov sodi tudi svetovno znani libanonsko-ameriški literat Gibran Halil Gibran, med ženskimi

književnicami pa je posebno vlogo v arabskem modernizmu odigrala libanonsko-egipčanska intelektualka May Ziade. Slednja je bila osemnajst let središče znamenitega literarnega salona v Kairu (1912–1930), v katerem so se redno srečevali najpomembnejši arabski književniki in intelektualci tistega časa. Na simpoziju bi predstavila v slovenščino prevedena Gibranova arabska dela iz tega obdobja (zbrana v knjigi *Ognjene črke*, 2010), May Ziade ter njun svojevrsten odnos, ki sta ga okronala in prizemljila z eno najbolj znanih literarnih korespondenc v arabski in svetovni književnosti.

Margit Podvornik Alhady skupaj z Mohsenom Alhadyjem prevaja arabsko poezijo, prozo in dramatiko v slovenščino in obratno. Poleg klasičnega in sodobnega arabskega leposlovja prevajata tudi religiozna, filozofska in humanistična dela (npr. Averroesa in A-Gazalija). Sta avtorja več strokovnih člankov in spremnih besed, sodelovala sta na prevajalskih simpozijih in literarnih srečanjih doma in v tujini (Maroko, Sirija, Egipt, ZAE). Med drugim sta iz izvirnika prevedla *Koran* (opremljen z opombami in spremno besedo) pa tudi prvo klasično arabsko delo iz 8. stoletja *Knjigo modrosti Kalila in Dimna* ter *Tisoč in eno noč* z okoli 2.200 stranmi srednjeveške arabske proze in 6.500 klasičnimi arabskimi verzi. Sestavila sta več pesniških antologij, slovenskim bralcem sta približala poezijo palestinskega pesnika Mahmuda Darviša, libanonskega pesnika Halila Gibrana ter sirijskega pesnika in filozofa Adonisa, pa tudi prozo egiptovskega nobelovca Mahfuza. Za RTV Slovenija sta pripravila okoli 240 literarnih oddaj. V arabščini sta izdala pet slovenskih literarnih del: *Moderno slovensko poezijo*, monodramo *Alma Ajka* M. Gal Štomar, *Vzporednice* S. Tratnik, prvo otroško slikanico *Dežela bomb, dežela trav* B. Mozetiča ter Mozetičevo zbirko pesmi *Ne puščaj sledi za seboj*.

mag. Nikodem Szczygłowski, Poljska

Ob Dravi, Soči in Savi – poljski pogled na slovenska ozemlja v publicistiki na prelomu 19. in 20. stoletja

V ospredju prispevka je je reportaža poljskega založnika in predsednika galicijskega novinarskega združenja Kazimierza Ostaszewskega-Barańskiego, ki je leta 1903 organiziral potovanje novinarjev iz Galicije v Slovenijo in leta 1904 objavil poročilo s tega potovanja v knjigi z naslovom *Znad Soczy, Drawy i Sawy (Ob Dravi, Soči in Savi)*, v kateri je podrobno opisal stanje slovenske kulture, gospodarstva in politike v takratnih deželah južne Štajerske, Koroške, Kranjske ter avstrijskega Primorja. Drugo zanimivo delo v tem kontekstu je knjiga *Wśród Słoweńców: szkice z życia społecznionych pobratymców (Med Slovenci: zapisi iz življenja socializiranih rojakov)*, ki jo je leta 1908 v Varšavi izdal Adam Szymański; v njej zastopa nekoliko drugačna stališča, saj je Ostaszewski-Barański pisal s perspektive skupne države, to je avstro-ogrske monarhije, in primerjal razmere na slovenskih ozemljih z (prav tako avstrijsko) Galicijo, medtem ko je njegov varšavski kolega pisal s perspektive t.i. Kongresnega kraljestva, ki je bilo takrat del Ruskega imperija in kjer so se razmere znatno razlikovale od tistih v Avstro-Ogrski. Zanimivo pričevanje ponujata tudi potopisna esejja znane poljske pisateljice tistega časa, Marie Konopnicke, v katerih ta opisuje svoje vtise z bivanja v Gorici in poskuša s svoje perspektive oceniti stanje kulturnega in družbenega boja na italijansko-slovenskem etnografskem mejnem območju.

Nikodem Szczygłowski (1978) je l. 2000 diplomiral iz arheologije Sredozemlja in l. 2021 magistriral iz managementa. Pri svojem ustvarjanju veliko pozornosti posveča državam Srednje Evrope, nekdanje Jugoslavije in Balkana ter njihovi kulturi in zgodovini. Piše, objavlja in prevaja v poljščini, litovščini in slovenščini. Prevaja predvsem slovensko književnost (v poljščino je prevedel eseje Draga Jančarja, knjigo kratkih zgodb Selme Skenderović *Zakaj molčiš, Hava?* in *Trg Oberdan* Borisa Pahorja, v litovščino pa strip Andreja Rozmana Roze

Živalska kmetija po motivih Orwellovega romana), dejaven je tudi kot gledališki prevajalec. Sodeluje z mnogimi kulturnimi institucijami v Litvi, na Poljskem in v Sloveniji, med drugim z Mednarodnim kulturnim centrom (MCK) v Krakovu, s Kolegijem za Vzhodno Evropo (KEW) v Vroclavu, z Društvom humanistov v Novi Gorici (DHG), z Nidskim forumom in festivalom Thomasa Manna v Nidi ter humanističnim festivalom Odprti horizonti v Mariboru. Leta 2020 je prejel nagrado Ministrstva za kulturo Republike Litve za dosežke na področju publicistike.

TEMA: *Prevajanje in recepcija Ivana Cankarja, Srečka Kosovela in Zofke Kveder v mednarodnem prostoru*

dr. Ljudmil Dimitrov, Bolgarija

Biti prvi prevajalec Zofke Kveder, Ivana Cankarja in Srečka Kosovela v bolgarski jezik: izzivi konteksta in izbire

Za poglobljeno in smiselno vstopanje v literaturo, ki nam sicer ni povsem poznana, čeprav pripada sorodnemu slovanskemu kulturnemu prostoru, je nujno, da imamo v svojem jeziku na voljo določen nabor klasičnih, kanonskih besedil te književnosti. Zato sem se pri svojem delu prevajalca iz slovenščine že zelo zgodaj odločil, da bolgarski bralski in intelektualni javnosti predstavim ključna dela slovenske klasike, čeprav je danes pozornost usmerjena predvsem v sodobne avtorje. Ob tem sem z neprijetnim občutkom ugotovil, da je od slovenskih avtorjev 19. in 20. stoletja v bolgarščino prevedenih sramotno malo del. Kako naj se v takšnem položaju odzove prevajalec? Kako tvegana je njegova izbira, kadar mora prvič predstaviti vzorce dotlej neznane književnosti enojezičnemu bralcu in pri tem poskrbeti, da bodo do njega prišli v čim bolj reprezentativni podobi? In navsezadnje – kakšne so moje izkušnje s prevajanjem Zofke Kveder, Ivana Cankarja in Srečka Kosovela?

Ljudmil Dimitrov je predavatelj ruske književnosti 19. stoletja na Fakulteti za slovanske študije na Sofijski univerzi »Sv. Kliment Ohridski«. Je član Zveze prevajalcev Bolgarije, bolgarskega centra PEN in Mednarodnega združenja Dostojevskega (IDS). V letih 2005–2010, 2014–2019 in od 2025 do danes je lektor bolgarskega jezika, književnosti in kulture na Univerzi v Ljubljani. Je avtor znanstvenih monografij, učbenikov, študijskih gradiv, urednik znanstvenih zbornikov in antologij ter več kot 350 člankov in študij. Prevaja znanstvena in literarna dela iz ruščine, angleščine, slovenščine, srbsčine in hrvaščine, sodeloval je pri nacionalnih in mednarodnih projektih, posvečenih ruski, bolgarski in slovanski književnosti, gledališču in filmu. Je prejemnik Lavrinove diplome Društva slovenskih književnih prevajalcev (2017), ter nagrad Zveze prevajalcev Bolgarije za življenjsko delo na področju prevajanja (2020) in za prevod Prešernovih *Poezij* (2021). Leta 2025 mu je predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar za njegov prispevek k promociji slovenske kulture podelila medaljo za zasluge.

dr. Špela Žakelj

Prevajanje in recepcija Srečka Kosovela v frankofonskem prostoru: primer dela *Manifest*
Prispevek obravnava prevajanje in recepcijo Srečka Kosovela v frankofonskem prostoru na primeru pesnikovega *Manifesta*. Čeprav je Kosovel v francoščini navzoč že od prve polovice 20. stoletja, ostaja njegova poezija širši francoski javnosti razmeroma malo poznana. V ospredju prispevka je analiza prevajalskih izzivov, s katerimi se srečuje prevajalec pri prenosu pesnikove ekspresivne govorice, ritma, sintaktične zgoščenosti in avantgardnih prvin v francoščino. Na podlagi lastnega prevoda *Manifesta* avtorica razpravlja o prevajalskih odločitvah ter njihovem vplivu na interpretacijo besedila v ciljni kulturi. Prispevek izhaja iz

predpostavke, da prevod ni le posredovanje izvirnika, temveč tudi soustvarjanje recepcije avtorja v ciljni kulturi, pri čemer imajo prevajalske odločitve pomembno vlogo pri oblikovanju recepcije Srečka Kosovela v frankofonskem literarnem prostoru.

Špela Žakelj je leta 2003 na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani diplomirala iz francoskega jezika s književnostjo in primerjalne književnosti, leta 2011 pa doktorirala iz francoske književnosti. Študijsko se je izpopolnjevala na Faculté des Lettres na Univerzi Toulon et du Var in objavila številne znanstvene članke v domačih in tujih strokovnih revijah ter s prispevki sodelovala na številnih konferencah v Franciji, Kanadi in ZDA. Prevajalsko pot je začela leta 2003 in je aktivna članica Društva slovenskih književnih prevajalcev. Iz francoščine prevaja leposlovje, teorijo, poezijo in stripe ter poljudna in strokovna besedila. Med njenimi izpostavljenimi prevodi so *Citadela* Antoina de Saint-Exupéryja, *Fenomenologija zaznave* Mauricea Merleau-Pontyja, *Užitek v tekstu in Variacije o pisavi* Rolanda Barthesa ter Balzacova *Čarobna koža*, kakor tudi številni stripi. Je urednica, lektorica, literarna in gledališka kritičarka ter avtorica petih kratkih romanov. Njeni prevodi so doslej prejeli 20 zlatih hrušk, večkrat pa je bila tudi nominirana za prevajalske nagrade, med njimi Nodierevo nagrado, nagrado Vasje Cerarja in zlatirepca. Njen opus obsega več kot 230 prevodov in avtorskih del.

dr. Namita Subiotto

Prevajanje Kosovelove poezije v makedonščino

V prispevku bo predstavljena kronologija objav makedonskih prevodov poezije Srečka Kosovela na spletnih portalih, v literarnih revijah, antologijah slovenske poezije ter samostojnih knjigah. Večina prevodov je nastala v drugi polovici 20. stoletja, najobsežnejši samostojni knjižni izbor z naslovom *Nihilomelanholija* pa je izšel tik pred pesnikovo stoletnico rojstva. Kosovela so v makedonščino prevajali književni prevajalci in pesniki, ki so študirali primerjalno književnost ali jugoslovanske književnosti: Srbo Ivanovski (1928–2014), Gane Todorovski (1929–2010), Aleksandar Popovski (1932–2023), Bistrica Mirkulovska (1930–2024), Eftim Kletnikov (1946) in Nikola Gelevski (Pandalf Vulkanski, 1964). Približno dvajset (od skupno 132) pesmi je izšlo v dveh ali več različnih prevodih, »Balada (V jesenski tihi čas)« pa kar v petih. Drugi del prispevka se bo osredotočil na primerjavo prevodov te pesmi v makedonščino oziroma prikaz nekaterih prevajalskih rešitev štirih prevajalcev.

Namita Subiotto je predavateljica makedonskega jezika in književnosti na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, kjer je je diplomirala iz hrvaškega, srbskega in makedonskega jezika in književnosti ter iz primerjalnega slovanskega jezikoslovja in doktorirala s tezo *Lingvostilistične posebnosti v prozi Taška Georgievskega*. Znanstvenoraziskovalno se ukvarja z naslednjimi področji: makedonsko-slovenski književni in kulturni stiki, književno prevajanje in medkulturno posredovanje, poučevanje makedonske književnosti kot književnosti v tujem jeziku. Ukvarja se s tudi s prevajanjem leposlovja iz južnoslovanskih jezikov, predvsem iz makedonščine in bolgarščine v slovenščino. Njen prevajalski opus obsega okrog dvajset knjižnih in osemdeset revijalnih objav. Za prevajalsko delo in medkulturno posredovanje je v Makedoniji prejela medaljo Blažeta Koneskega (2009) in Racinovo priznanje (2025), v Sloveniji pa Lirikonov zlat (2014) za kakovostne prevode sodobne makedonske in bolgarske poezije.

dr. Špela Sevšek Šramel **Kosovel in Slovaki**

Slovaški sodobniki Kosovela, tako pesniki, uredniki, prevajalci kot likovni umetniki, so Kosovelovo poezijo spremljali od tridesetih let 20. stoletja. Vse do obsežne dvojezične izdaje izbora poezije *Zeleni papagaj* leta 2012 lahko spremljamo odzive in nova branja različnih delov opusa tega evropskega pesnika. Prispevek prinaša tako pregled recepcije in revijalnih prevodov kot nekaj primerov analize izbora poezije in prevodov v slovaščino prevajalcev Kolomana K. Geraldinija, Františka Lipka in Stanislave Chrobákové Repar. Slovaško prevajanje in recepcijo Kosovela v razponu enega stoletja lahko postavimo v kontekst sorodnih prevodnih literarnih sistemov, predstavljene bodo vzporednice v češki, poljski in lužiškosrbski prevodni recepciji.

Špela Sevšek Šramel (1979) je raziskovalka, predavateljica in prevajalka slovaške književnosti. Zaposlena je na Oddelku za slavistiko Filozofske fakultete UL. Področja njenega raziskovanja so slovenska in slovaška književnost, slovensko-slovaški-češki kulturni odnosi in kritika prevajanja. Je soavtorica univerzitetnih učbenikov *Od Donave do Vltave: pregled češke in slovaške književnosti* (2023) in *Literarna čitanka: slovaščina kot drugi jezik* (2024). Sodelovala je pri monografiji *Zgodovina slovenskega literarnega prevoda* (ur. N. Kocijančič Pokorn). V slovenščino prevaja slovaško prozo 20. stoletja, avtorje, kot so Balla, Stanislava Chrobáková, Dušan Mitana, Pavel Vilikovský, Katarína Kucbelová. Posveča se tudi prevodom poezije, dramatike in filmskemu podnaslavljanju. Za prevajanje poezije je leta 2024 prejela nagrado Lirikonov zlat.

dr. Andrej Leben, Avstrija

Srečko Kosovel v nemških prevodih

Kosovelovo ustvarjanje je v zadnjega pol stoletja pritegnilo zanimanje številnih prevajalcev in prevajalk v nemščino, ki so bili vsi po vrsti bodisi pesniki in pisatelji bodisi uveljavljeni akterji na prevajalskem področju. Čeprav knjižne objave Kosovelovih pesniških in drugih besedil niso izšle pri večjih založbah, so prevodi, spremne besede ter druge posredniške dejavnosti urednikov in nekaterih prevajalcev pripomogli k temu, da je njegovo ime prepoznavno tudi v nemško govorečem prostoru. Prispevek bo osvetlil odmevnost teh prevodov v nemških strokovnih člankih, recenzijah in na spletu, glavna pozornost pa bo namenjena vzorčni primerjavi prevodnih rešitev različnih prevajalcev in prevajalk, kot so Wilhelm Heiliger, Andrej Kokot in Helmut Scharf, Astrid Philippsen, Ludwig Hartinger, Erwin Köstler, Jože Strutz idr.

Andrej Leben je redni profesor za slovensko literaturo in kulturne vede na Oddelku za slavistiko Univerze v Gradcu. Dejavaen je tudi kot literarni prevajalec (B. Mozetič, S. Tratnik, V. Möderndorfer, E. Babačić idr.) in je bil vodja avstrijsko-slovenskega poletnega seminarja literarnega prevajanja na Premudi. Strokovno se ukvarja s slovensko književnostjo 20. in 21. stoletja, avtobiografskim diskurzom, literarno večjezičnostjo, vprašanji literarnega transferja ter literaturo, gledališčem in kulturo spominjanja koroških Slovenk in Slovencev. Je avtor, urednik in sourednik več monografij, mdr. trijezične knjige *3 Wege – 3 poti – 3 percorsi: Ernst Goll. Srečko Kosovel. Carlo Michelstaedter* (2016).

Mohsen Alhady

»Iz sladkih večernih oblakov pijemo kri«: Kosovelove pesmi v arabskem jeziku

Pesmi Srečka Kosovela so bile v arabskem jeziku prvič prevedene in objavljene v antologiji slovenske poezije, ki je izšla v Casablanci leta 2009. Gre za prvo in do zdaj edino zbirko moderne slovenske poezije v arabskem jeziku, ki vključuje deset Kosovelovih pesmi (Slutnja, Kons. 5, Ostri ritmi, Pesem št. X, Rime, Ekstaza smrti, Naše oči, Svetilka ob cesti, Destrukcije in Odprto). V okviru te zbirke so bile njegove pesmi – v organizaciji založbe Dar Toukbal in

Centra za slovensko književnost ter s sodelovanjem uglednega maroškega profesorja književnosti in pesnika Mohammeda Bennisa – v slovenščini in arabščini predstavljene na seminarju za doktorske in podoktorske študente literature na Univerzi v Rabatu leta 2010, pa tudi književnikom v Tangerju v okviru špansko-iberijskih literarnih dogodkov in mednarodnega knjižnega festivala ter na literarnem srečanju, posvečenem slovenski poeziji, v Centru za umetniško ustvarjalnost Riad Sahara Nour v Marakešu. Na simpoziju bomo spregovorili o prevajanju in prevodih Srečka Kosovela v arabščino ter o odmevih njegovih pesmi med arabskimi književniki.

Mohsen Alhady skupaj z Margit P. Alhady prevaja arabsko poezijo, prozo in dramatiko v slovenščino in obratno. Poleg klasičnega in sodobnega arabskega leposlovja prevajata tudi religiozna, filozofska in humanistična del (npr. Averroesa in Al-Gazalija). Sta avtorja več strokovnih člankov in spremnih besed, sodelovala na prevajalskih simpozijih in literarnih srečanjih doma in v tujini (Maroko, Sirija, Egipt, ZAE). Med drugim sta iz izvirnika prevedla *Koran* (opremljen z opombami in spremno besedo) pa tudi prvo klasično arabsko delo iz 8. stoletja *Knjigo modrosti Kalila in Dimna ter Tisoč in eno noč* z okoli 2.200 stranmi srednjeveške arabske proze in 6.500 klasičnimi arabskimi verzi. Sestavila sta več pesniških antologij, slovenskim bralcem sta približala poezijo palestinskega pesnika Mahmuda Darviša, libanonskega pesnika Halila Gibrana ter sirijskega pesnika in filozofa Adonisa, pa tudi prozo egiptovskega nobelovca Mahfuza. Mohsen Alhady je soavtor *Slovensko-arabskega slikovnega slovarja*, v arabščino je prevedel tudi *Zdravljico* in druge Prešernove pesmi. Za RTV Slovenija sta pripravila okoli 240 literarnih oddaj. V arabščini sta izdala pet slovenskih literarnih del: *Moderno slovensko poezijo*, monodramo *Alma Ajka* M. Gal Štromar, *Vzporednice* S. Tratnik, prvo otroško slikanico *Dežela bomb, dežela trav* B. Mozetiča ter Mozetičevo zbirko pesmi *Ne puščaj sledi za seboj*.

dr. Robert Grošelj

***La poesia di Srečko Kosovel* Danile Šmuc: zgodnji prispevek k italijanski recepciji Kosovelove poezije**

Prispevek je posvečen predstavitvi in kontekstualizaciji diplomskega dela *La poesia di Srečko Kosovel*, ki ga je leta 1945 napisala Danila Šmuc pod mentorstvom znamenitega italijanskega slavista Artura Cronie na Univerzi v Padovi. Diplomsko delo D. Šmuc vsebuje kratek življenjepis S. Kosovela, vsebinsko-interpretativno predstavitev Kosovelovih impresionističnih in ekspresionističnih poezij, njihovih pomembnih tematsko-motivskih jeder, retoričnih figur in ključnega besedja (tudi po besednih vrstah). Delo D. Šmuc si zasluži pozornost v okviru italijanske recepcije Kosovela, ki v tem času obsega zgolj posamezne članke, krajše predstavitve in nekaj prevedenih poezij; obenem je delo pomembno tudi v okvirih recepcije Kosovelovega dela nasploh, saj je nastalo še pred izidom prvega zvezka Kosovelovega *Zbranega dela* leta 1946.

Robert Grošelj je docent na Oddelku za prevajalstvo Filozofske fakultete UL, kjer poučuje predmete, povezane z italijanskim jezikom in književnostjo, raziskuje pa tudi slovanske jezike s književnostmi. Ukvarja se z jezikoslovnimi vidiki prevajanja, s prevodno recepcijo in slovenskimi prevodi v zgodovinski perspektivi; njegovo raziskovanje sega tudi na področje kontrastivnega jezikoslovja (predvsem slovensko-italijanskega in slovensko-slovanskega) in na primerjalno skladnjo slovanskih jezikov. Objavil je več znanstvenih prispevkov, je (so)avtor dveh monografij in treh učbenikov. Poleg tega je souredil monografijo *Zgodovina slovenskega literarnega prevoda* v dveh zvezkih (2023) ter monografiji o italijansko-slovanskih stikih *Studi*

contrastivi tra le lingue slave e l'italiano (2025) in *Incontri linguistici e traduttivi fra Italia e mondo slavo* (2026).

mag. David Heredero Zorzo, Španija

Kratek oris (kratke) zgodovine prevajanja Cankarja, Kosovela in Zofke Kveder v španščino

V prispevku bom predstavil vse obstoječe prevode Ivana Cankarja, Srečka Kosovela in Zofke Kveder v španščino. Število teh prevodov je zaenkrat majhno in izdani so bili načeloma v zadnjih dveh desetletjih v Argentini in v Španiji, zanje pa si je prizadevala le peščica prevajalcev in založnikov. Število prevodov v španščino bom primerjal s številom prevodov v druge svetovne jezike, kot sta angleščina in francoščina. Preko pogovorov z založniki in s prevajalci španskih prevodov bom poskusil orisati recepcijo teh izdaj. Glavna teza prispevka je, da zaenkrat ne moremo govoriti o ustaljeni prisotnosti teh avtorjev v španščini, kar je posledica odsotnosti zgodovinskih in kulturnih stikov med Slovenijo in špansko govorečim svetom, je pa v zadnjih letih tudi tu mogoče opaziti pozitivne spremembe.

David Heredero Zorzo (Madrid, 1985) je diplomiran zgodovinar, ki je opravil tudi magisterij iz uporabnega jezikoslovja za poučevanje španščine za tujce. Že več kot desetletje poučuje španščino na slovenskih gimnazijah, trenutno na Gimnaziji Šentvid in Gimnaziji Škofja Loka. V zadnjih letih se intenzivno ukvarja z literarnim prevajanjem iz slovenščine v španščino. Njegov prevajalski opus pretežno obsega otroško in mladinsko književnost ter leposlovje za odrasle. Ravno v teh dneh bo v Španiji izdan njegov prevod romana *Težka voda* avtorice Pie Prezelj. Občasno s soprevajalcem prevaja tudi iz drugih južnoslovanskih jezikov.

dr. Alenka Jensterle Doležal

Od prevoda kot jezikovnega dejanja k prevodu kot kulturnemu dejanju: prevajalka Zdenka Hásková in recepcija Zofke Kveder na Češkem

Ena najpomembnejših čeških prevajalk literarnega opusa Zofke Kveder je bila češka pisateljica, literarna kritičarka, novinarka in prevajalka Zdenka Hásková (1878–1946), ki je s svojim prevajalskim in kulturnim posredniškim delovanjem pomembno prispevala k vključevanju Zofke Kveder v češki literarni prostor na začetku 20. stoletja. V prispevku bomo njene literarne prevode obravnavali kot dokument prevajalskega procesa, kulturnega transfera in kulturni artefakt. V središču analize bo prevod zbirke *Vesnické povídky* (Praga 1907), ki je izšla pri eni tedaj najuglednejših čeških založb. Delo je na češkem knjižnem trgu doživelo izrazit odmev in bilo deležno največ recenzij. Analiza bo osredotočena na prevajalske strategije, slogovne značilnosti in načine prenosa literarnih ter kulturnih elementov iz slovenskega v češki prostor. Ob jezikovni in stilistični analizi bomo posebno pozornost namenili tudi kulturnemu in literarnozgodovinskemu kontekstu prevoda ter vprašanju, kako je Hásková s svojim prevajalskim delom sooblikovala češko recepcijo literarnega opusa Zofke Kveder. Ta je bila najintenzivnejša okoli leta 1910, torej že po odhodu Z. Kveder v Zagreb, a se je zanimanje za njeno delo v okviru večnacionalnega kulturnega prostora habsburške monarhije nadaljevalo vse do prve svetovne vojne.

Alenka Jensterle Doležal je slovenska znanstvenica, pesnica in prozaistka. Leta 1983 je diplomirala iz slovenščine, primerjalne književnosti in filozofije na Filozofski fakulteti v Ljubljani in leta 2000 doktorirala z disertacijo o Antigoni v zahodno- in južnoslovanskih dramatikah sredi 20. stoletja. Je profesorica iz slovenske in slovanskih književnosti in že

petindvajset let predava na Filozofski fakulteti Karlove univerze v Češki republiki. Objavila je šest znanstvenih monografij in več kot sto strokovnih člankov. Je tudi urednica in sourednica dveh zbornikov in dveh kolektivnih monografij (zadnja je o Ivanu Cankarju). Sodeluje pri čeških in mednarodnih projektih. Prizadeva si za kulturne in znanstvene povezave med Slovenijo in Češko republiko. Tri leta je bila v Pragi glavna organizatorka pesniškega festivala slovenskih pesnic »Mladi mesec«, iz katerega je izšla slovensko-češka antologija. Kot glavna urednica (in tudi prevajalka) je leta 2024 v okviru Vilenice pripravila antologijo čeških ustvarjalcev *Minout se přesně*. Objavila je sedem pesniških zbirk in tri romane. Je članica Slovenskega društva pisateljev in slovenskega Pen-kluba.

Zuzana Finger, Nemčija

Pot Zofke Kveder do nemških bralcev

Recepcija Zofke Kveder v nemščini traja že več kot sto let in je razdeljena na dve fazi. Kot mlada avtorica je bila v letih 1900–1906 objavljena v nemščini v literarnih revijah, ki so izhajale v kulturnih prestolnicah nemško govorečega prostora – od Züricha preko Leipziga, Prage in Dunaja do Gradca. Pri tem je odločilno vlogo odigral njen prevajalec Karl (Karel) Linhart (1882–1918), pesnik in urednik, ki ji je posvetil tudi študijo o njenem literarnem pomenu v gibanju za pravice žensk. Z njegovo zgodnjo smrtjo so se nemški prevodi literarnih skic in pripovedi prekinili in se zaradi razpada večjezičnega kulturnega prostora dolgo časa niso nadaljevali. Šele leta 2013 (ponatis 2023) je v prevodu Daniele Kocmut v okviru zbirke Slowenische Bibliothek pri založbi Drava izšel roman *Njeno življenje* (1914). Prispevek analizira strategije obeh prevajalcev, saj je od časa prevodov Karla Linharta prišlo do številnih literarnih, družbenih in jezikovnih sprememb, naloga Daniele Kocmut pa je bila, da uveljavljeno slovensko pisateljico prenese v spremenjeni nemško govoreči svet tako, da ostaneta jezikovna in umetniška moč enako prepričljivi in sveži kot v času njenega nastanka ter da hkrati ohrani njeno zgodovinsko nastalo estetiko.

Zuzana Finger je nemška prevajalka, slavistka in hungaristka, ki v nemščino prevaja iz slovenskega, albanskega, češkega, slovaškega in srbskega jezika. Iz slovenščine je prevedla pesmi Denisa Škofiča *Tuskulum* (*Tusculum*), roman *Pontonski most* (*Ponton-Brücke*) Suzane Tratnik in njeno kratkoprozno zbirko *Škarje* (*Slowenisches Herz*), ki je izšla septembra letos. Za svoje prevajalsko delo je bila dvakrat nominirana za gledališke nagrade in je prejela številne štipendije. Je članica Društva nemških književnih prevajalcev in Društva Drama Panorama.

Sonja Polanc

Recepcija in vrednotenje ustvarjalnosti Zofke Kveder na Hrvaškem

V svojem referatu se bom osredotočila na avtoričino dvajsetletno obdobje bivanja v Zagrebu na Hrvaškem, in sicer, kako je slednje zaznamovalo njeno edinstveno življenjsko zgodbo ter vplivalo na njeno ustvarjalnost, kakšen je bil položaj Kvedrove v tedanjem kulturnem, družbenem in zlasti književnem prostoru (predvsem z ozirom na avtorje ter zlasti avtorice, ki so sočasno delovale na Hrvaškem), zakaj so se vnele ostre polemike z M. Krležo in A. Cesarcem ter zakaj je bila Kvedrova predmet posmeha in zaničljive karikaturne obravnave ... Posebno pomembno pri tem se zdi (ne)vrednotenje avtoričinega literarnega ustvarjanja v okviru hrvaškega literarnega kanona, zlasti (ne)zastopanost v antologijah in zgodovinah hrvaške književnosti ter zanemarljiv delež prevodov del, napisanih v slovenščini. Prav tako se bo veljalo dotakniti vprašanja o tem, kako in koliko se Kvedrovi posveča sekundarna literatura ter kako jo tematizirajo novejši raziskave in razprave (ki pa niso posledica obletnice, obeleževane na Slovenskem, temveč nečesa drugega).

Sonja Polanc je književna prevajalka in scenska umetnica s statusom samostojne ustvarjalke na področju kulture. Uveljavila se je kot ena najprepoznavnejših prevajalk iz bosanskega, črnogorskega, hrvaškega in srbskega jezika, in to žanrsko in slogovno različnih pisav pomembnih in nagrajevanih avtorjev, kot so D. Albahari (vileniški nagrajenec), I. Antić, S. Avdić, V. Barbieri, M. Bekavac, S. Drakulić, D. Drndić, N. Fabio, D. Z. Frey, M. Gavran, M. Jergović, M. Rakovac, S. Mehmedinović, J. Nikolaidis, F. Šehić, S. Šnajder, S. Tešin, D. Ugrešić (vileniška nagrajenka), N. Ušumović, D. Velikić (vileniški nagrajenec) idr. Za svoje delo je bila na vsakem od ustvarjalnih področij večkrat nagrajena, prejela je več mednarodnih rezidenčnih štipendij (Dunaj, Skopje, Split, Ulcinj, Zagreb), kot vabljen gostja se udeležuje mednarodnih prevajalskih in prevodoslovnih srečanj. Prevajanim avtorjem vselej namenja tudi širšo pozornost in pri tem s pridom izkorišča performativni pol svoje ustvarjalnosti.

dr. Erwin Köstler, Avstrija

Ivan Cankar v nemških prevodih od začetkov do konca osemdesetih let 20. stoletja

Namen prispevka je kratek oris zgodovine prevajanja Cankarjevih del v nemščino, kakršna se nam prikaže od začetkov l. 1900 do 80-ih let 20. stoletja. Ta zgodovina se začne že hkrati z nastopom Cankarja kot prozaista, ko je Zofka Kveder začela s prevajanjem izbranih »Vinjet« za nemške liste v Pragi in Zagrebu. Do prve knjižne objave je vendarle prišlo šele l. 1929–1930, ko sta izšla dva izbora Cankarjevih pripovedi v prevodih Gusti Jirku. Poskuse (re)aktualizacije Cankarja vidimo tik po drugi svetovni vojni na avstrijskem Koroškem in sredi 60-ih let v nekdanji NDR. V 70-ih letih so ga odkrili dunajski socialni demokrati in prišlo je do poskusov njegove kontekstualizacije z ozirom na donavsko metropolo in na avstrijsko socialno demokracijo tedanjega časa. Vendar je Cankar do konca 80-ih let ostal avtor, ki so ga v nemško govorečem prostoru v glavnem poznali le insajderji, predvsem pa se je vedenje o Cankarju v bistvu opiralo na prgišče prevodov Gusti Jirku iz dvajsetih let, ki so jih v 70-ih letih ponovno izdali. Novih prevodov, na podlagi katerih bi bilo Cankarja mogoče na širši podlagi predstaviti kot izstopajočega avtorja evropske moderne, kratkomalo ni bilo. Prispevek se bo ukvarjal z razlogi za omenjeno stanje in poskusil imenovati tudi nekatere medijske, marketinške in ideološke dejavnike, ki so trajno zaznavanje Cankarja v nemško govorečem prostoru bolj ovirali kot pa pospeševali.

Erwin Köstler (1964) je prevajalec in svobodni literarni raziskovalec, živi na Dunaju. Prevaja iz vseh literarnih zvrsti, tako »klasično« (mdr. Vladimir Bartol, Ivan Cankar, Slavko Grum, Srečko Kosovel, Prežihov Voranc) kot sodobno slovensko književnost (mdr. Franjo Frančič, Drago Jančar, Mojca Kumerdej, Vinko Möderndorfer, Sebastijan Pregelj, Andrej Skubic, Breda Smolnikar) in stripe (mdr. Marijan Pušavec, Zoran Smiljanić). Raziskoval je na področjih translatologije, literarne recepcije in medkulturnih povezav. Prevaja tudi strokovno literaturo. Za svoje delo je prejel Avstrijsko državno nagrado za literarno prevajanje (l. 1999), Lavrinovo diplomo (l. 2010) in Nagrado Fabjana Hafnerja (2020). L. 2024 je prejel Medaljo za zasluge RS za svojo prevajalsko in posredovalno dejavnost, od l. 2025 je dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

dr. Nadežda Starikova, Rusija

Ivan Cankar v ruskih prevodih

Ivan Cankar je danes v ruščino najbolj prevajan slovenski avtor. Njegova dela so se v ruski periodiki prvič pojavila na začetku 20. stoletja: v letih 1908–1909, torej v času avtorjevega življenja, je bil v sanktpeterburški reviji *Slovanski svet* objavljen roman *Hiša Marije Pomočnice*

v prevodu Janka Lavrina. V sovjetskem obdobju je Cankarjevo delo raziskovala in prevajala ustanoviteljica akademske slovenistike literarna zgodovinarica Evgenija Rjabova. Po njeni zaslugi in zaslugi prevajalca Aleksandra Romanenka je leta 1981 založba *Hudožestvennaja literatura* izdala *Izbrana dela* v dveh zvezkih (naklada 50.000 izvodov), ki vključujejo prevode romanov *Na klancu* in *Martin Kačur* ter iger *Za narodov blagor* in *Kralj na Betajnovi*, pa tudi črtice, kratke zgodbe in članke iz različnih let. V postsovjetskih časih je k predstavitvi Cankarjevega dela rusko govorečim bralcem pomembno prispevala slovenistka Maja Ryžova. Pripravila je nov prevod romana *Hiša Marije Pomočnice* (2003), prevedla je besedila *Križ na gori* (2014), *Grešnik Lenart* (2015), *Aleš iz Razora* (2016) in *Moje življenje* (2016).

Nadežda N. Starikova je doktorica filologije (2007), vodja oddelka za sodobne literature srednje in jugovzhodne Evrope na Inštitutu za slavistiko Ruske akademije znanosti, redna profesorica Oddelka za slovansko filologijo Filološke fakultete Moskovske državne univerze Lomonosova, prevajalka. Je vodilna ruska specialistka za slovensko književnost in kulturo, avtorica več kot 250 publikacij, vključno z monografijami: *Slovenski zgodovinski roman 1920–1930. Tipologija, genealogija, poetika* (2006), *Slovenska književnost 20. stoletja* (2014), *Literatura v sociokulturnem prostoru samostojne Slovenije* (2018), *Dominante in diskurzi slovenske literarne paradigme* (2025). V njenih prevodih so v ruščini objavljena dela A. Blatnika, E. Flisarja, M. Kumerdej, M. Krese, D. Bauka, D. Jančarja, S. Tratnik idr. Je Pretnarjeva nagrajenka (2010) in dopisna članica SAZU-ja (2025).

Yaryna Liubuska, Ukrajina

Prekinjeno posredovanje: Ivan Cankar v ukrajinskem kulturnem prostoru

Navzočnost Ivana Cankarja v ukrajinskem kulturnem prostoru se kaže kot niz časovno oddaljenih prevajalskih, izobraževalnih in akademskih pobud, ki se niso utrdile v neprekinjeno recepcijsko tradicijo. Prispevek to prekinjenost obravnava kot vprašanje medliterarnega in kulturnega posredovanja med slovenskim in ukrajinskim kulturnim prostorom. Pomemben mejnik je knjižna izdaja *Najmitska pravda: povesti in zgodbe* (Kijiv, Dnipro, 1976, 352 strani), ki jo je neposredno iz slovenščine prevedel jezikoslovec in raziskovalec slovensko-ukrajinskih literarnih stikov Ivan Juščuk. Posamezni Cankarjevi teksti so pozneje vstopili v ukrajinski izobraževalni prostor, novejši primerjalne študije pa ga berejo ob Vasilju Stefaniku. Kljub tem posameznim valovom Cankarjeva dela danes v Ukrajini nimajo žive knjižne cirkulacije. Iz perspektive učiteljice slovenščine za ukrajinske govorce prispevek raziskuje mehanizme te prekinjene prisotnosti ter možnosti novega, neposrednega kulturnega posredovanja.

Yaryna Liubuska je magistrirala iz slovenistike na Univerzi Ivana Franka v Lvivu, kjer se je posvečala sodobni slovenski književnosti, zlasti prozi Gorana Vojnovića. Kot prevajalka je sodelovala pri več slovenskih in mednarodnih literarnih projektih ter prevajala slovensko književnost v ukrajiniščino in ukrajinsko književnost v slovenščino. Med drugim je sodelovala pri Mednarodnih dnevih Ivana Cankarja (2018) in 10. mednarodnem prevajalskem seminarju slovenske književnosti (2020). Trenutno zasebno poučuje slovenščino.

Nike Kocijančič Pokorn

Angleški prevodi Ivana Cankarja v časopisih ameriških Slovencev

Predstavitev se osredotoča na prevode del Ivana Cankarja na angleških straneh dveh časopisov, ki ju je slovenska izseljenska skupnost izdajala v obdobju med obema vojnama v ZDA: socialistično usmerjene *Prosvete* in katoliške *Nove dobe*. Ta časopisa sta v začetnem obdobju izhajala v slovenščini, v drugi polovici dvajsetih let pa so se v njiju začele pojavljati strani v

angleškem jeziku. Ker do takrat Slovenci nismo imeli še nobenega prevoda kateregakoli slovenskega literarnega besedila v angleški jezik, je diaspora s svojim izborom slovenskih literarnih del, ki so jih prevedli v angleščino, posredovala drugi in tretji generaciji slovenskih izseljencev v ZDA, osrednji angleško govoreči skupnosti in drugim diasporam v ZDA, ki so razumele angleško, svoje videnje kulturne identitete slovenske skupnosti in slovenske diaspore v ZDA. Pregled vseh literarnih prevodov na angleških straneh obeh časopisov pokaže, da je bil Cankar ne samo prvi slovenski avtor, preveden v angleški jezik, temveč tudi najpogosteje prevajani slovenski literat. Izbor besedil, objavljen v posameznem časopisu, je bil sicer narejen v skladu s svetovnonazorsko in politično orientacijo publikacije (npr. *Prosveta* je objavila prevod *Hlapca Jerneja*, *Nova Doba* pa zgodnje črtice in črtice iz zbirke *Podobe iz sanj*) in je tudi odražal specifični okus prevajalca, tem razlikam navkljub pa vseeno lahko ugotovimo, da je delo Ivana Cankarja osrednji element in temelj samoizrisa podobe kulturne identitete slovenske diaspore v ZDA.

Nike Kocijančič Pokorn je redna profesorica na Oddelku za prevajalstvo Univerze v Ljubljani. Strokovno se ukvarja s teorijo in z zgodovino prevajanja ter s tolmačenjem in prevajanjem za skupnost. Objavila je več kot 100 znanstvenih člankov in poglavij ter napisala monografije, ki so izšle tako doma kot v tujini, med njimi leta 2005 monografijo, ki se je posvečala prevajanju v nematni jezik, in leta 2012 monografijo, posvečeno prevajanju v jugoslovanski socializmu, obe pri založbi John Benjamins. Leta 2020 je skupaj s Kaiso Koskinen uredila *Routledgeev priročnik o etiki in prevajanju*, leta 2023 je skupaj z Robertom Grošljem, Tamaro Mikolič Južnič in Agnes Pisanski Peterlin uredila *Zgodovino slovenskega literarnega prevoda*. Letos pa je izšel zbornik, posvečen prevajanju v diasporah, ki ga je uredila z Brianom Bearom in je izšel pri založbi Routledge. Trenutno je predsednica Slovenskega translatološkega društva in glavna urednica slovenske prevodoslovne revije *Stridon*.